

Een ander soort monumenten

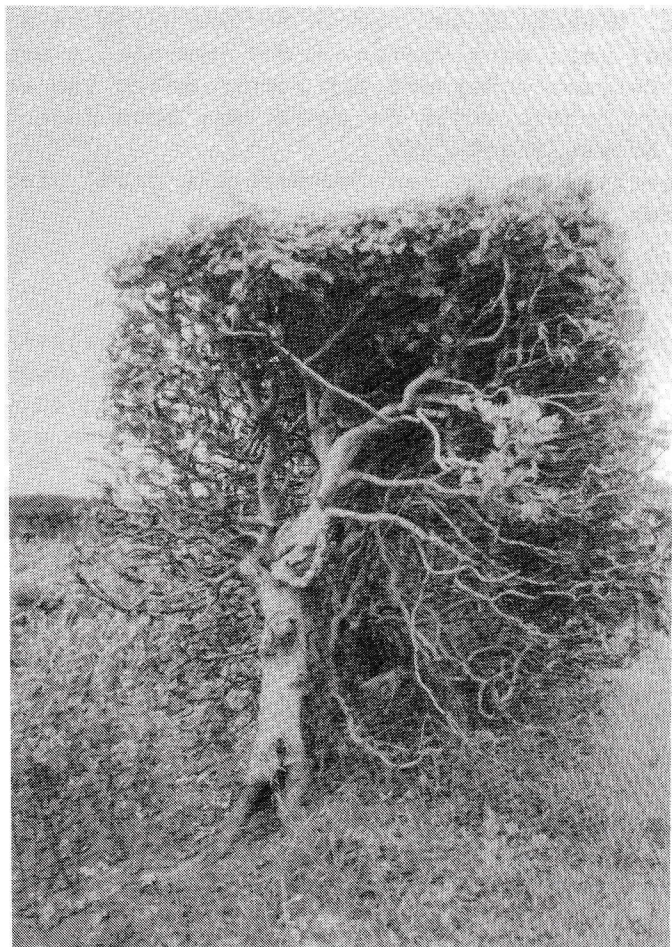
Tot besluit van dit boekje kort aandacht voor een ander soort monumenten. Niet de monumentale kerk, het statige herenhuis of de fraaie waterpomp. Ook landschapselementen, een grafsteen, een boom, maar ook complete landschappen kunnen een monument vormen. Zelfs een gezicht op een compleet dorp vanaf een bepaalde standplaats kan als zodanig aangemerkt worden. Hieronder enkele opmerkingen, waarbij tevoren al wordt aangetekend dat deze reeks verre van compleet is.

We beginnen met het Beekdal en dan vooral het stukje tussen de Doeldreef en de Bergsebaan. Wie dit dal inkijkt ziet meteen de zeer mooie knotwilgen en menig wandelaar is al onder de indruk gekomen van de bekoring van dit stukje natuur net buiten de dorpskern van Wouw. Ook de ruilverkaveling heeft besloten om dit dal in ongeschonden staat te handhaven. De gemeente Wouw is daar ook van overtuigd, getuige het voortdurend afwijzen van bouwaanvragen voor paardestalletjes en andersoortige bouwwerkjes.

BOOM.

Eén enkele boom vraagt aan het eind van de Kriekendreef in Wouwse Plantage de aandacht. Op het erf van de boerderij op Kriekendreef 2 staat een geknotte en gekandelaberde beukenboom met een omtrek van 4.50 meter. Deze fraaie boom is een natuurmonument dat veel aandacht verdient.

De Kriekendreef zelf vraagt als monument minder aandacht, nu de Heidemij een aantal jaren geleden de metershoge rhododendrons tot de grond toe insnoeide. Over enige tientallen jaren is de situatie mogelijk in zijn oude staat teruggebracht, want de rhododendrons is nu eenmaal geen snelle groeier.

Een van de weinige oude beukenhagen is te vinden Moer-
straatseweg 40. Foto: de Ruiter.

In Wouwse Plantage treffen we ook wat grenspalen aan. Aan de Vleetweg staat de gietijzeren grenspaal met nummer 243. Die palen moeten eigenlijk elk jaar door de burgemeesters van Essen en Wouw geschouwd worden. Dat gebruik is eigenlijk al lang in onbruik geraakt en alleen nog een papieren bezigheid. Misschien dat Herman Suijkerbuijk en Henk Willems er wel iets voor voelen om dit gebruik in ere te herstellen. Het zou onderdeel uit kunnen maken van een feestelijke gebeurtenis, zoals de jaarlijkse open dagen op het landgoed Wouwse Plantage!?

Met dat eerherstel zou een 'monumentale daad' nieuw leven in geblazen zijn.

BEUKENHAAG.

Beukenhagen, eikenhakhoutwallen en kleine bosjes. Op dit moment zijn die hier en daar in het landschap nog te vinden. Bij een boerderij aan de Moerstraatseweg 40 vinden we nog zo'n beukenhaag. Veel oudere lezers kunnen mogelijk nog vertellen over het 'meuleneirke schudden'. De meikevers werden uit de beukenhaag geschud en in een luciferdoosje bewaard. Met een garendraad aan de poot kreeg het beestje ook de vrijheid om rond te vliegen, waarbij het liedje gezongen werd: "Meuleneirke teld'oew geld. En gaot dan noggus vliegen". 1)

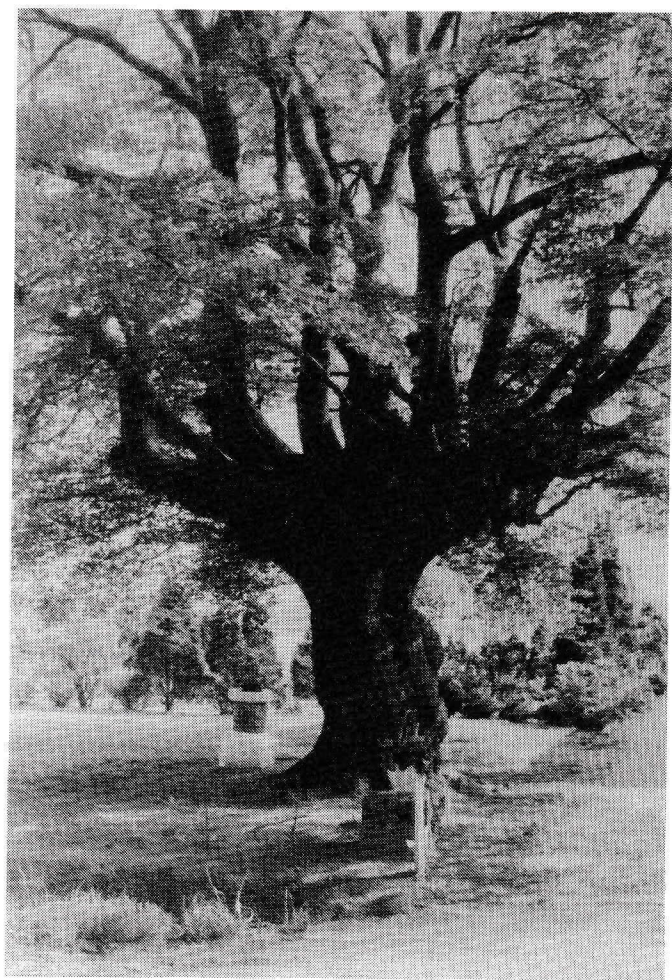
Beukenhagen zijn er nu nog wel een aantal onder Wouw, maar ze worden sporadisch.

KERKHOVEN.

Op kerkhoven vinden we vaak ware monumentjes. In de Vier-schaer nr.2 van jaargang 1986 beschreef Frank Schijven een aantal van die monumentjes op de vijf kerkhoven die onze gemeente telt.

Het grafmonument bij de Wouwse kerk van kolonel George Carleton is ook al jaren een object waar veel mensen in hun wandeling rond de kerk even bij stilstaan.

In 1988 werd deze steen gerestaureerd omdat de sokkel zo slecht was dat de steen uit elkaar dreigde te vallen. De gemeente was toen gelukkig zo alert om snel te reageren en de steen tijdelijk op te slaan tot er geld beschikbaar

Een van de mooiste beukenbomen binnen de gemeente Wouw
is te vinden op Kriekendreef 2.

was om de restauratie ter hand te neem. George Carleton sneuvelde op 8 maart 1814 tijdens het beleg van Bergen op Zoom. Toch duurde het na zijn overlijden meer dan 80 jaar voor er een steen op zijn graf werd geplaatst.

GRONDWET.

Op 20 juli 1895 meldt de Grondwet, de voorloper van Brabants Nieuwsblad:

Donderdagmiddag bracht een Engelschen familie een bezoek aan onze kerk in gezelschap van den Heer Henri Corthals te Roosendaal. Naar men ons van zeer vertrouwbare zijde meedeelt, had dit ten doel, de juiste plaats waar hun grootvader (een Engelsch officier) die tijdens het beleg van Bergen op Zoom gesneuveld en alhier begraven is, te leeren kennen."

Bij het bezoek werd de oudste bewoner van de gemeente, de 92-jarige H.Schou, geraadpleegd die zich nog zeer helder de teraardebestelling in 1813 (!) herinnerde die hij als jongen van 10 jaar had meegemaakt.

STEEN.

Twee jaar duurde het voor er een grafsteen werd geplaatst. Op 16 december 1897 schrijft De Grondwet daar kort over. Later werd de steen verschillende keren verplaatst. Dat kwam bij de wederopbouw van de kerk in de periode 1946 tot 1952 aan het licht. Bij de reconstructie van het kerkplein in 1980 werd de steen opnieuw verplaatst en bijna tegen de kerk gezet. Ter versteviging is na de restauratie de steen met een stang vastgemaakt aan de kerk.

CARLETON.

Carleton sneuvelde in de Napoleontische tijd. In 1793 waren de Fransen de Lage Landen binnengedrongen en het duurde tot 1813/1814 voor ze weer verdreven waren. In december 1813 werd Breda bevrijd, terwijl de Fransen in Bergen op Zoom de macht in handen hielden.

In de nacht van 8 op 9 maart ondernamen de Russen en Engel-

De grafsteen van col. Carleton naast de Lambertuskerk.
foto: de Ruiter.

sen een aanval op de stad. De aanvallers rekenden buiten de waard: de vechtlust van de Fransen in de Bergse straten was ongelooflijk. Tussen de 800 en 900 Engelsen werden gedood, terwijl het aantal gewonden rond 2000 gelegen moet hebben. Tenslotte werd een groot aantal Engelsen krijsgeslagen gemaakt en in de Sint Gertrudiskerk in Bergen op Zoom opgesloten.

Niet alleen kolonel Carleton kwam bij deze aanval om het leven, ook andere hoge Engelse officieren verloren hun leven. De stoffelijke overschotten van deze officieren zouden naar Engeland zijn overgebracht. Blijkens de mededeling van H.Schou in 1895 zou Carleton toch in Wouwse bodem begraven zijn in tegenstelling tot de andere officieren. 2)

OORLOGSMONUMENT.

En tenslotte nog kort aandacht voor het oorlogsmonument op de hoek van de Moerstraatsebaan en de Luienhoekweg in Moerstraten. Dit monument kwam direct na de oorlog tot stand doordat J.Franken, E.Dekkers en C.van Bavel de bevolking afgingen om geld in te zamelen. Op zondag 26 augustus 1945 werd het door Umberto Mion gemaakte monument, onthuld in aanwezigheid van een aantal Canadese officieren. Het was het eerste oorlogsmonument dat in Nederland na de Tweede Wereldoorlog werd onthuld. In 1990 werd het geres- taureerd om verder verval te voorkomen.

Wouw, 15 september 1990.

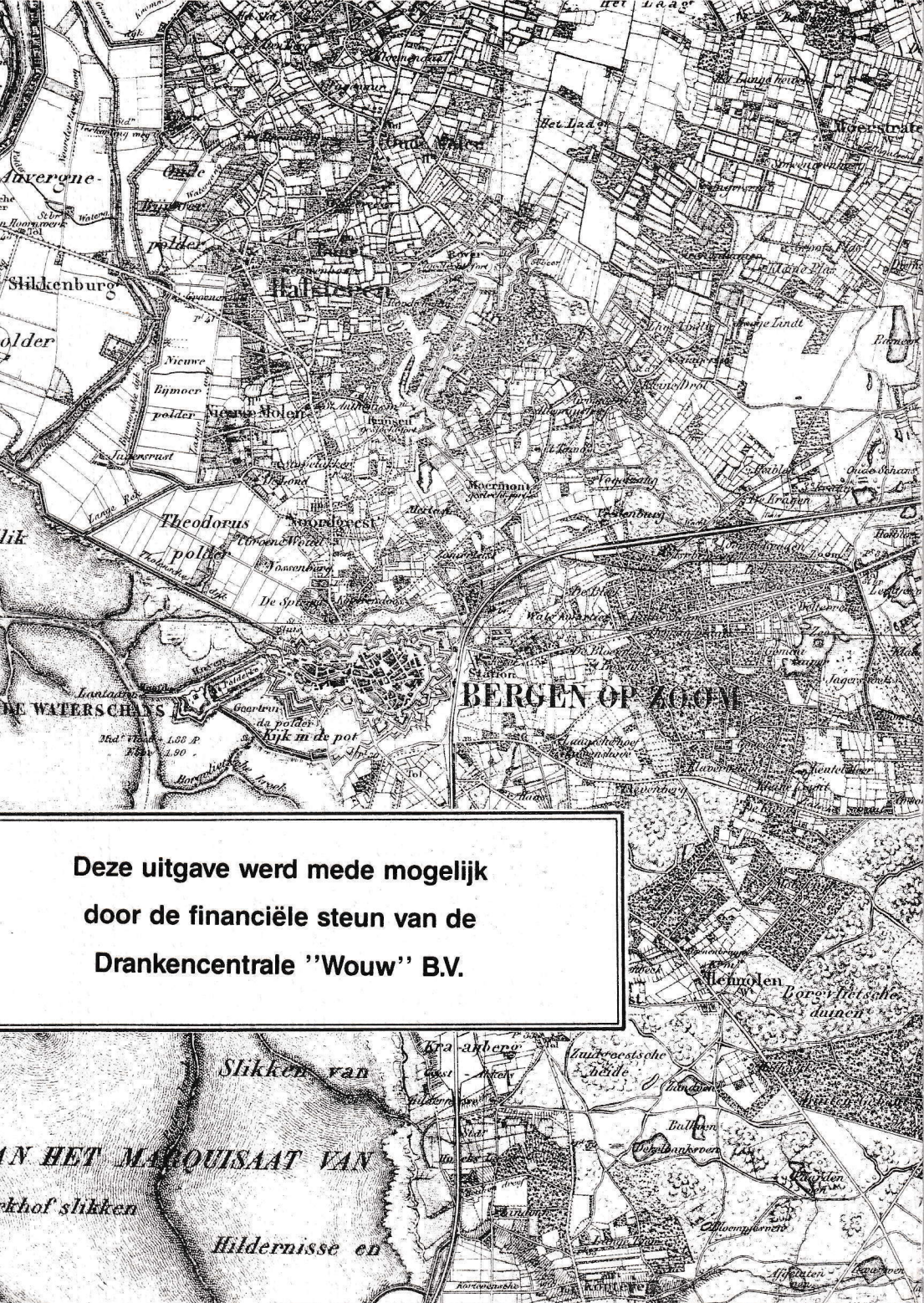
René Hermans.

AANTEKENINGEN:

1. Welke lezer kent nog de volledige tekst van dit liedje. Graag even een briefje naar Martel 6, 4724 GD Wouw of een telefoontje naar 01658-1821.
2. In Brabants Nieuwsblad van 13 december 1988 wijdde ik een artikel aan het terugplaatsen van de grafsteen na de restauratie. De gegevens die hierboven beschreven zijn, zijn afkomstig uit dit artikel.

Grenspaal no 243, een klein monumentje in een uitgestrekt graslandschap.

Deze uitgave werd mede mogelijk
door de financiële steun van de
Drankencentrale "Wouw" B.V.